

32002L0015

2002 3 23

EUROPOS BENDRIJŲ OFICIALUSIS LEIDINYS

L 80/35

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 2002/15/EB

2002 m. kovo 11 d.

dėl asmenų, kurie verčiasi mobiliąja kelių transporto veikla, darbo laiko organizavimo

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 71 straipsnį ir 137 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą ⁽¹⁾,atsižvelgdami į Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽²⁾,

pasikonsultavę su Regionų komitetu,

laikydami Sutarties 251 straipsnio 3 dalyje ⁽³⁾ nustatytos tvarkos ir vadovaudami bendru tekstu, kurį 2002 m. sausio 16 d. patvirtino Taikinimo komitetas,

kadangi:

(1) 1985 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 3820/85 dėl tam tikrų su kelių transportu susijusių socialinių teisės aktų suderinimo ⁽⁴⁾ nustatė bendras vairavimo ir poilsio trukmės vairuotojams taisykles; tas reglamentas netaikomas kitiems kelių transporto darbo laiko aspektams.

(2) 1993 m. lapkričio 23 d. Tarybos direktyva 93/104/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų ⁽⁵⁾ suteikia galimybę priimti konkretesnius darbo laiko organizavimo reikalavimus. Atsižvelgiant į šios direktyvos sektorinį pobūdį, jos nuostatomis teikiama pirmenybė, palyginti su Direktyva 93/104/EB, remiantis pastarosios direktyvos 14 straipsniu.

(3) Nepaisant intensyvių derybų tarp socialinių partnerių, nepavyko susitarti dėl mobilių kelių transporto darbuotojų.

(4) Dėl to būtina nustatyti nemažai konkretesnių nuostatų dėl darbo valandų kelių transporto srityje, kad būtų užtikrintas kelių eismo saugumas ir su juo susijusių asmenų sveikata ir sauga.

⁽¹⁾ OL C 43, 1999 2 17, p. 4.

⁽²⁾ OL C 138, 1999 5 18, p. 33.

⁽³⁾ 1999 m. balandžio 14 d. Europos Parlamento nuomonė (OL C 219, 1999 7 30, p. 235), patvirtinta 1999 m. gegužės 6 d. (OL C 279, 1999 10 1, p. 270), 2001 m. kovo 23 d. Tarybos bendroji pozicija (OL C 142, 2001 5 15, p. 24) ir 2001 m. birželio 14 d. Europos Parlamento sprendimas (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje). 2002 m. vasario 5 d. Europos Parlamento sprendimas ir 2002 m. vasario 18 d. Tarybos sprendimas.

⁽⁴⁾ OL L 370, 1985 12 31, p. 1.

⁽⁵⁾ OL L 307, 1993 12 13, p. 18. Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/34/EB (OL L 195, 2000 8 1, p. 41).

(5) Kadangi siūlomo veiksmo tikslų valstybės narės negali deramai pasiekti, o Bendrija dėl siūlomo veiksmo masto arba poveikio juos pasiektų geriau, Bendrija pagal Sutarties 5 straipsnyje nurodytą subsidiarumo principą gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje išdėstytą proporcingumo principą, šioje direktyvoje nenumatyta jokių veiksmų, kurie nėra būtini siekiant šių tikslų.

(6) Ši direktyva taikoma tik mobiliems kelių transporto darbuotojams, dirbantiems valstybėse narėse įsteigtose transporto įmonėse, dalyvaujančiose Reglamente (EEB) Nr. 3820/85 apibrėžtoje mobilios kelių transporto veikloje arba, jei to nepakanka, Europos susitarime dėl kelių transporto priemonių ekipažų, važinėjančių tarptautiniais maršrutais, darbo (AETR).

(7) Turėtų būti aišku, jog mobilūs darbuotojai, kuriems netaikoma ši direktyva, išskyrus savarankiškai dirbančius vairuotojus, naudojami bendrąja apsauga, numatyta Direktyvoje 93/104/EB. Bendroji apsauga apima esamas taisykles dėl atitinkamų pertraukų, maksimalaus savaitės darbo laiko, kasmetinių atostogų ir tam tikrų pagrindinių nuostatų dėl naktį dirbančių darbuotojų, įskaitant sveikatos patikrinimą.

(8) Kadangi savarankiškai dirbantiems vairuotojams taikomos Reglamente (EEB) Nr. 3820/85 nuostatos, bet netaikoma Direktyva 93/104/EB, jiems pagal 2 straipsnio 1 dalį laikinai netaikoma ir ši direktyva.

(9) Šioje direktyvoje vartojami sąvokų apibrėžimai neturi tapti precedentu kitiems Bendrijos reglamentams dėl darbo laiko.

(10) Siekiant gerinti kelių eismo saugumą, užkirsti kelią konkurencijos iškraipymui ir užtikrinti mobilių darbuotojų, kuriems taikoma ši direktyva, saugą ir sveikatą, pastarieji turėtų tiksliai žinoti, kurie kelių transporto darbo laiko tarpiniai sudaro darbo laiką, o kurie ne, ir todėl yra laikomi pertraukomis, poilsio laiku ir laisvu nuo darbo laiku. Tiems darbuotojams turėtų būti suteikiamas minimalus dienos ir savaitės poilsio laikas ir atitinkamos pertraukos. Taip pat būtina nustatyti maksimalų savaitės darbo valandų skaičių.

(11) Moksliniai tyrimai parodė, kad žmogaus kūnas naktį jautresniau reaguoja į aplinkos trikdžius ir į tam tikras apsunkinančias darbo organizavimo formas ir kad ilgas naktinis darbas gali pakenkti darbuotojų sveikatai bei kelti grėsmę jų saugai ir apskritai kelių eismo saugumui.

- (12) Dėl to reikia apriboti naktinio darbo trukmę ir numatyti, kad profesionalūs vairuotojai, dirbantys naktį, gautų atitinkamą kompensaciją už savo darbą ir jiems nebūtų atimtos galimybės mokytis.
- (13) Darbdaviai turėtų registruoti atvejus, kai viršijamas mobiliems darbuotojams nustatytas maksimalus savaitės darbo laikas.
- (14) Reglamento (EEB) Nr. 3820/85 nuostatos dėl vairavimo laiko, teikiant tarptautinio ir nacionalinio keleivių vežimo paslaugas, išskyrus reguliarias paslaugas, lieka galioti.
- (15) Komisija turėtų stebėti šios direktyvos įgyvendinimą ir šios srities procesus valstybėse narėse bei pateikti ataskaitą Europos Parlamentui, Tarybai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui bei Regionų komitetui apie šių taisyklių taikymą ir nuostatų dėl naktinio darbo pasekmes.
- (16) Būtina numatyti, kad kai kurioms nuostatomis gali būti taikomos leidžiančios nukrypti nuostatos, kurias, atsižvelgiant į aplinkybes, priima valstybės narės arba darbuotojai ir darbdaviai. Paprastai, taikant leidžiančias nukrypti nuostatas, atitinkamiems darbuotojams turi būti suteikiamas papildomas poilsio laikas,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Tikslas

Šios direktyvos tikslas — nustatyti būtiniausius darbo laiko organizavimo reikalavimus, siekiant pagerinti asmenų, kurie verčiasi mobiliąja kelių transporto veikla, sveikatos apsaugą ir saugą, kelių eismo saugumą bei suvienodinti konkurencijos sąlygas.

2 straipsnis

Taikymo sritis

1. Ši direktyva taikoma mobiliems darbuotojams, dirbantiems valstybėse narėse įsteigtose įmonėse, dalyvaujančiose Reglamente (EEB) Nr. 3820/85 apibrėžtoje kelių transporto veikloje arba, jei to nepakanka, AETR susitarime.

Nepažeidžiant tolesnės pastraipos nuostatų, nuo 2009 m. kovo 23 d. ši direktyva taikoma savarankiškai dirbantiems vairuotojams.

Komisija ne vėliau kaip prieš dvejus metus iki tos dienos pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą. Joje analizuojamos šios direktyvos netaikymo savarankiškai dirbantiems vairuotojams pasekmės kelių eismo saugumui, konkurencijos sąlygoms, verslo struktūrai, taip pat socialiniams aspektams. Atsižvelgiant į kiekvienoje valstybėje narėje esamas aplinkybes, susijusias su transporto pramonės struktūra ir kelių transporto verslo darbo aplinka. Remdamasi šia ataskaita, Komisija pateikia siūlymą, kurio tikslas gali būti arba

— nustatyti sąlygas, kaip į šios direktyvos taikymo sritį įtraukti savarankiškai dirbančius vairuotojus, kurie nedalyvauja kelių transporto veikloje kitose valstybėse narėse ir kuriems dėl objektyvių priežasčių yra taikomi vietos apribojimai, tokie kaip periferinė vieta, dideli atstumai šalies viduje ir ypatinga konkurencinė aplinka, arba

— šios direktyvos netaikyti savarankiškai dirbantiems vairuotojams.

2. Direktyvos 93/104/EB nuostatos taikomos mobiliems darbuotojams, kuriems netaikoma ši direktyva.

3. Kadangi šioje direktyvoje yra konkretesnių nuostatų dėl mobilių darbuotojų, kurie verčiasi kelių transporto veikla, remiantis Direktyvos 93/104/EB 14 straipsniu, jai teikiama pirmenybė, palyginti su tos direktyvos atitinkamomis nuostatomis.

4. Ši direktyva papildo Reglamento (EEB) Nr. 3820/85 ir, kai reikia, AETR susitarimo nuostatas, kurioms suteikiama pirmenybė, palyginti su šios direktyvos nuostatomis.

3 straipsnis

Sąvokų apibrėžimai

Šioje direktyvoje:

a) „darbo laikas“ — tai:

1) mobiliems darbuotojams: laikas nuo darbo pradžios iki pabaigos, kurio metu mobilus darbuotojas yra savo darbo vietoje, darbdavio žinioje ir vykdo savo funkcijas ar veiklą, t. y.:

— laikas, skirtas įvairiai kelių transporto veiklai. Ši veikla yra tokia:

i) vairavimas;

ii) pakrovimas ir iškrovimas;

iii) pagalba įlaipinant keleivius į transporto priemonę ir išlaipinant iš transporto priemonės;

iv) valymas ir techninė priežiūra;

v) visi kiti darbai, skirti transporto priemonės, krovinio ir keleivių saugumui užtikrinti, arba vykdyti teisinius ir kontrolės įpareigojimus, tiesiogiai susijusius su konkrečia atliekama transporto veikla, įskaitant pakrovimo ir iškrovimo stebėseną, administracinius policijos, muitinės, imigracijos pareigūnų ir kt. formalumus,

— laikas, kuriuo jis negali laisvai disponuoti ir turi būti darbo vietoje, pasirengęs imtis įprastinio darbo, su tam tikromis užduotimis, kurios susijusios su budėjimu, ypač kai laukiama pakrauti arba iškrauti, kada iš anksto nežinoma to trukmė, t. y. prieš išvykimą arba prieš pat faktinę aptariamo laiko tarpinio pradžią, arba pagal bendras sąlygas, suderėtas socialinių partnerių ir (arba) pagal valstybių narių teisės aktuose nustatytas sąlygas;

- 2) Savarankiškai dirbantiems vairuotojams taikomas tas pats laiko apibrėžimas nuo darbo dienos pradžios iki pabaigos, kurio metu savarankiškai dirbantis vairuotojas yra savo darbo vietoje, kliento žinioje ir atlieka savo funkcijas arba užsiima kita veikla nei bendras administracinis darbas, kuris nėra tiesiogiai susijęs su konkrečia atliekama transporto veikla.

5 straipsnyje nurodytos pertraukos, 6 straipsnyje nurodytas poilsio laikas ir, nepažeidžiant valstybių narių teisės aktų arba socialinių partnerių susitarimų, kuriuose numatytas tokio laiko kompensavimas arba apribojimas, šio straipsnio b punkte minimas kitas buvimo darbo vietoje laikas į darbo laiką neįtraukiami;

- b) „kitas buvimo darbo vietoje laikas“ — tai:

— kitas laiko tarpas nei pertraukos ir poilsio laikas, kurio metu mobilus darbuotojas neprivalo būti savo darbo vietoje, tačiau turi būti pasiekiamas, kad iškvietus galėtų pradėti, tęsti vairavimą arba atlikti kitą darbą. Tai apima ypač tokius laiko tarpsnius, kurių metu mobilus darbuotojas lydi transporto priemonę, gabenamą keltu arba traukiniu, taip pat laiką laukiant pasienyje bei laiką, kai draudžiamas eismas.

Tuos laiko tarpsnius ir jų numatomą trukmę mobilus darbuotojas turi žinoti iš anksto, t. y. prieš išvykimą arba prieš pat faktinę aptariamo laiko tarpsnio pradžią, arba pagal bendras sąlygas, suderėtas socialinių partnerių ir (arba) pagal valstybių narių teisės aktuose nustatytas sąlygas,

— mobiliems darbuotojams, vairuojantiems komandomis, laikas, sėdint šalia vairuotojo arba miegamojoje vietoje, kai transporto priemonė juda;

- c) „darbo vieta“ — tai:

— įmonės, kurioje asmuo, besiverčiantis mobiliąja kelių transporto veikla, vykdo savo pareigas, pagrindinė veiklos vieta kartu su jos filialų veiklos vieta, nepaisant to, ar ji yra toje pačioje vietoje kaip ir pagrindinė buveinė arba pagrindinė veiklos vieta, ar ne,

— transporto priemonė, kurią, vykdydamas savo pareigas, naudoja asmuo, besiverčiantis mobiliąja kelių transporto veikla, ir

— bet kuri kita vieta, kur vykdoma su transportavimu susijusi veikla;

- d) „mobilus darbuotojas“ — tai bet kuris darbuotojas, sudarantis kelionės ekipažą, įskaitant stažuotojus ir mokinius, kuris dirba įmonėje, teikiančioje keleivių ir krovinių vežimo paslaugas samdos pagrindais arba už atlygį, arba savo sąskaita;

- e) „savarankiškai dirbantis vairuotojas“ — tai bet kuris asmuo, kurio pagrindinis užsiėmimas — vežti keleivius arba krovinius samdos pagrindais arba už atlygį, kaip apibrėžta Bendrijos teisės aktuose, pagal Bendrijos licencijas arba bet kurį kitą

verslo leidimą vykdyti pirmiau minėtą vežimą, kuris turi teisę dirbti savarankiškai ir nėra susietas su darbdaviu pagal darbo sutartį arba bet kokią kitą darbo hierarchinį santykį, kuris gali laisvai organizuoti atitinkamą darbinę veiklą, o jo pajamos tiesiogiai priklauso nuo gauto pelno, ir kuris turi laisvę individualiai arba bendradarbiaudamas su savarankiškai dirbančiais vairuotojais užmegzti komercinius ryšius su atskirais klientais.

Šioje direktyvoje šių kriterijų neatitinkantiems vairuotojams taikomos tos pačios pareigos ir jie gali naudotis tomis pačiomis teisėmis, kurias mobiliems darbuotojams numato ši direktyva;

- f) „asmuo, kuris verčiasi mobiliąja kelių transporto veikla“ — tai bet kuris mobilus darbuotojas arba savarankiškai dirbantis vairuotojas, kuris verčiasi šia veikla;
- g) „savaitė“ — tai laiko tarpas nuo pirmadienio 00.00 valandos iki sekmadienio 24.00 valandos;
- h) „nakties laikas“ — tai nacionalinės teisės aktais apibrėžiamas mažiausiai keturių valandų laikotarpis nuo 00.00 iki 07.00 val.;
- i) „naktinis darbas“ — tai bet koks darbas nakties metu.

4 straipsnis

Maksimali savaitės darbo laiko trukmė

Valstybės narės imasi priemonių, būtinų užtikrinti, kad:

- a) savaitės darbo laiko vidurkis neviršytų 48 valandų. Maksimali savaitės darbo laiko trukmė gali būti pailginta iki 60 valandų tik tuomet, jei per keturis mėnesius neviršijamas 48 darbo valandų per savaitę vidurkis. Reglamento (EEB) Nr. 3820/85 6 straipsnio 1 dalies ketvirtai ir penktai pastraipoms arba, kai reikia, AETR susitarimo 6 straipsnio 1 dalies ketvirtai pastraipai teikiama pirmenybė, palyginti su šia direktyva, tiek, kiek atitinkami vairuotojai per keturis mėnesius neviršija 48 darbo valandų per savaitę vidurkio;

- b) darbo laikas dirbant pas skirtingus darbdavius — tai darbo valandų suma. Darbdavys raštu paprašo mobilaus darbuotojo atsiskaityti už darbo laiką, dirbtą pas kitą darbdavį. Mobilus darbuotojas tokią informaciją pateikia raštu.

5 straipsnis

Pertraukos

1. Valstybės narės imasi priemonių, būtinų užtikrinti, kad, nepažeidžiant Reglamente (EEB) Nr. 3820/85 arba, jei jo nepakanka, AETR susitarime nustatyto apsaugos lygio, asmenys, kurie verčiasi mobiliąja kelių transporto veikla, nepažeidžiant 2 straipsnio 1 dalies, niekada be pertraukos nedirbtų daugiau kaip 6 valandas iš eilės. Jei darbo valandų suma sudaro 6-9 valandas, į darbo laiką turi būti įterpiama mažiausiai 30 minučių pertrauka, o jei darbo valandų suma viršija 9 valandas — mažiausiai 45 minučių pertrauka.

2. Pertraukas galima padalinti į laiko tarpusius, kurių kiekvienas trunka mažiausiai 15 minučių.

6 straipsnis

Poilsio laikas

Šioje direktyvoje mokiniams ir stažuotojams taikomos tos pačios nuostatos dėl poilsio laiko kaip ir kitiems mobiliems darbuotojams, laikantis Reglamento (EEB) Nr. 3820/85 arba, jei jo nepakanka, AETR susitarimo.

7 straipsnis

Naktinis darbas

1. Valstybės narės imasi priemonių, būtinų užtikrinti, kad:

- kai atliekamas naktinis darbas, kasdienis darbo laikas neviršytų dešimties valandų per kiekvieną 24 valandų laikotarpį,
- kompensacija už naktinį darbą būtų skiriama pagal nacionalinės teisės aktuose numatytas priemones, kolektyvines sutartis, darbdavių ir darbuotojų susitarimus ir (arba) nacionalinę praktiką, jei kompensacija nekelia grėsmės kelių eismo saugumui.

2. Iki 2007 m. kovo 23 d. Komisija savo ataskaitoje, kurią ji rengia remdamasi 13 straipsnio 2 dalimi, įvertina 1 dalies nuostatų taikymo pasekmes. Jei reikia, Komisija ataskaitoje pateikia atitinkamus siūlymus.

3. Komisija pateikia pasiūlymą dėl direktyvos, įtvirtinančios nuostatas, susijusias su profesionalių vairuotojų, įskaitant ir tuos, kurie dirba naktį, mokymo ir nustatančias bendrus tokio mokymo principus.

8 straipsnis

Nukrypimai

1. Dėl objektyvių arba techninių priežasčių, arba priežasčių, susijusių su darbo organizavimu, kolektyvinėse sutartyse arba socialinių partnerių susitarimuose, arba, jei tai neįmanoma, įstatymuose ir kituose teisės aktuose gali būti numatyti nukrypimai nuo 4 ir 7 straipsnių, jei buvo konsultuotasi su suinteresuotų darbdavių ir darbuotojų atstovais, ir dedamos pastangos skatinti visas tinkamas socialinio dialogo formas.

2. Jeigu nukrypstama nuo 4 straipsnio, tai skaičiuojant 48 valandų maksimalų savaitės darbo laiko vidurkį negalima nustatyti pamatinio laikotarpio, viršijančio šėis mėnesius.

9 straipsnis

Informacija ir registravimo duomenys

Valstybės narės užtikrina, kad:

- a) mobilūs darbuotojai būtų informuojami apie atitinkamus nacionalinius reikalavimus, įmonės vidaus taisykles ir darbdavių ir darbuotojų susitarimus, ypač kolektyvines sutartis ir visus bendrovės susitarimus, sudarytus pagal šią direktyvą, nepažeidžiant 1991 m. spalio 14 d. Tarybos direktyvos

91/533/EEB dėl darbdavio pareigos informuoti darbuotojus apie galiojančias sutartis arba darbo santykių sąlygas ⁽¹⁾;

- b) nepažeidžiant 2 straipsnio 1 dalies, būtų registruojamas darbuotojų, kurie verčiasi mobiliąja kelių transporto veikla, darbo laikas. Po paskutinio įrašo registravimo duomenys saugomi mažiausiai dvejus metus. Darbdaviai yra atsakingi už mobilių darbuotojų darbo laiko registravimą. Paprašius darbdaviai mobiliems darbuotojams pateikia dirbtų valandų registravimo duomenų kopijas.

10 straipsnis

Palankesnės nuostatos

Ši direktyva nepažeidžia valstybių narių teisės taikyti arba priimti įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie yra palankesni mobiliąja kelių transporto veikla besiverčiančių darbuotojų sveikatos apsaugai ir saugai, taip pat jų teisės palengvinti kolektyvinių sutarčių ar darbdavių ir darbuotojų sudarytų susitarimų, kurie yra palankesni mobilių darbuotojų sveikatos apsaugai ir saugai, taikymą arba leisti juos taikyti. Šios direktyvos įgyvendinimas nėra pagrįsta priežastis sumažinti bendrą apsaugos lygį, nustatytą 2 straipsnio 1 dalyje minimiems darbuotojams.

11 straipsnis

Nuobaudos

Valstybės narės nustato nuobaudų sistemą už pagal šią direktyvą priimtų nacionalinių nuostatų pažeidimus ir imasi visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad tos nuobaudos būtų taikomos. Numatytos nuobaudos turi būti veiksmingos, adekvačios ir atgrasančios.

12 straipsnis

Derybos su trečiosiomis šalimis

Šiai direktyvai įsigaliojus, Bendrija pradės derybas su atitinkamomis trečiosiomis šalimis dėl taisyklių, lygiaverčių toms, kurios nustatytos šioje direktyvoje, taikymo trečiosiose šalyse įsteigtose įmonėse dirbantiems mobiliems darbuotojams.

13 straipsnis

Ataskaitos

1. Kas dveji metai valstybės narės teikia Komisijai ataskaitas apie šios direktyvos nuostatų įgyvendinimą, pateikdamos darbdavių ir darbuotojų nuomonę. Ataskaitą Komisija turi gauti ne vėliau kaip iki rugsėjo 30 d. nuo tos dienos, kai pasibaigia ataskaitinis dvejų metų laikotarpis. Dvejų metų laikotarpis yra tas pats laikotarpis, kuris minimas Reglamento (EEB) Nr. 3820/85 16 straipsnio 2 dalyje.

⁽¹⁾ OL L 288, 1991 10 18, p. 32.

2. Kas dveji metai Komisija rengia ataskaitas apie šios direktyvos įgyvendinimą valstybėse narėse ir šios srities procesus. Komisija siunčia ataskaitą Europos Parlamentui, Tarybai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui bei Regionų komitetui.

14 straipsnis

Baigiamosios nuostatos

1. Valstybės narės įstatymais ir kitais teisės aktais įtvirtina nuostatas, būtinas, kad šios direktyvos būtų pradėta laikytis ne vėliau kaip nuo 2005 m. kovo 23 d. arba ne vėliau kaip iki šios datos užtikrina, kad darbdaviai ir darbuotojai tarpusavio susitarimu nustatytų reikalingas priemones, o valstybės narės privalo imtis visų veiksmų, leidžiančių joms visuomet garantuoti, kad bus pasiekti šioje direktyvoje nustatyti rezultatai.

Valstybės narės, tvirtindamos pirmoje pastraipoje minimas priemones, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje jau priimtų arba priimamų nacionalinės teisės aktų nuostatas.

3. Valstybės narės pasirūpina, kad siuntėjai, ekspeditoriai, pagrindiniai rangovai, subrangovai ir mobilius darbuotojus įdarbinančios įmonės laikytųsi atitinkamų šios direktyvos nuostatų.

15 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja jos paskelbimo *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje* dieną.

16 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje, 2002 m. kovo 11 d.

Europos Parlamento vardu

Pirmininkas

P. COX

Tarybos vardu

Pirmininkas

J. PIQUÉ I CAMPS